

Uchwała z dnia 15 września 2011 r.

II PZP 2/11

Przewodniczący SSN Zbigniew Korzeniowski, Sędziowie: SN Zbigniew Hajn, SA Jolanta Frańczak (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 września 2011 r. sprawy z powództwa Adama S. przeciwko Sądowi Rejonowemu w O. o wynagrodzenie i ustalenie, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 27 maja 2011 r. [...]

„1) Czy art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 1 z 2009 r., poz. 4) ma zastosowanie tylko do tych sędziów, którzy zostali powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym do dnia wejścia w życie tej ustawy, czy też przepis ten należy również stosować do sędziów, których wnioski zostały rozpoznane zgodnie z art. 4 pkt 3 w/w ustawy, ale powołanie ich na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym nastąpiło już po wejściu w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw?

2) w przypadku twierdzącej odpowiedzi na pytanie zawarte w pkt 1 - "czy art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 1 z 2009 r., poz. 4) ma zastosowanie do tych sędziów, których wnioski zostały rozpoznane zgodnie z art. 4 pkt p 3 w/w ustawy, ale powołanie ich na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym nastąpiło już po wejściu ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 1 z 2009 r., poz. 4)" - "czy sformułowanie użyte w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 1 z 2009 r., poz. 4), iż sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym zachowują prawo do wynagrodzenia nabyte na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy -

Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 13, poz. 959) oznacza, że do tej grupy sędziów stosuje się zasady wynagradzania dotyczące sędziów sądów okręgowych wprowadzane ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r., Nr 56, poz. 459) w zakresie przyznanych stawek wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 91a § 1-6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.)?"

p o d j ą ł u c h w a ł ę :

1. Przepis art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 4) ma odpowiednie zastosowanie do sędziów, których wnioski zostały rozpoznane zgodnie z art. 4 pkt 3 tej ustawy.

2. Do tej grupy sędziów stosuje się zasady wynagradzania wprowadzone ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 56, poz. 459).

U z a s a d n i e n i e

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało na tle następującego stanu faktycznego. Powód Adam S. ostatecznie domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Sądu Rejonowego w O. kwoty 3.518,11 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia za okres od 29 stycznia 2009 r. do 31 sierpnia 2009 r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od miesięcznych kwot tego wynagrodzenia. Uzasadniając swoje roszczenie powód podał, iż z dniem 26 stycznia 2009 r. został powołany na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Rejonowym w O. i stosownie do treści art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 4) przysługiwało mu wynagrodzenie zasadnicze sędziego sądu okręgowego w stawce piątej zgodnie z zasadami wynagradzania wprowadzonymi w życie ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 56, poz. 459).

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Kwidzynie wyrokiem z dnia 29 lipca 2010 r. zasądził od pozwanego Sądu Rejonowego w O. na rzecz powoda Adama S. kwotę 3.518,11 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot: - 1.038,91 zł od dnia 22 kwietnia 2009 r. do dnia 30 kwietnia 2009 r., - 1.534,75 zł od dnia 1 maja 2009 r. do dnia 31 maja 2009 r., - 2.030,59 zł od dnia 1 czerwca 2009 r. do dnia 30 czerwca 2009 r., - 2.526,43 zł od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 31 lipca 2009 r., - 3.022,27 zł od dnia 1 sierpnia 2009 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r., - 3.518,11 zł od dnia 1 września 2009 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w części dotyczącej zasądzenia odsetek od wyrównania wynagrodzenia za kwiecień 2009 r. za okres od 22 kwietnia 2009 r. do 30 kwietnia 2009 r. (pkt II), w części ograniczonej postępowanie umorzył (pkt III) oraz wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV).

Sąd Rejonowy ustalił, że powód Adam S. po odbyciu aplikacji i asesury z dniem 1 lipca 1985 r. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w O. Następnie postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 stycznia 2009 r. powód został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Rejonowym w O., a nominację odebrał w dniu 29 stycznia 2009 r. Wówczas zarządzeniem z dnia 26 lutego 2009 r. Prezes Sądu Okręgowego w E., poczynając od dnia 29 stycznia 2009 r., ustalił wynagrodzenie zasadnicze powoda w stawce podstawowej sędziego sądu okręgowego w kwocie 6.032,30 zł. Kolejnym zarządzeniem Prezesa Sądu Okręgowego w E. z dnia 14 maja 2009 r. w związku z wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania sędziów ustalono powodowi wynagrodzenie zasadnicze w stawce czwartej, określone mnożnikiem 2,36 przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał 2008 r. w kwocie 6.965,20 zł. Wynagrodzenie zasadnicze powoda w stawce piątej stanowiłoby kwotę 7.378,40 zł. W każdym przypadku wynagrodzenie zasadnicze było podstawą do ustalenia powodowi dodatku za pracę w wysokości 20%.

Sąd Rejonowy uwzględniając powództwo dokonał wykładni przepisu art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw oraz przepisów art. 63a i następnych wprowadzonych w życie ustawą z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 136, poz. 959) w zakresie utworzenia nowych stanowisk sędziowskich: sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym, a

zwłaszcza przepisu art. 65b § 4 powołanej powyżej ustawy nowelizującej, zgodnie z którym stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym jest równorzędne pod względem wynagrodzenia ze stanowiskiem sędziego sądu okręgowego, a stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym - ze stanowiskiem sędziego sądu apelacyjnego. Sąd Rejonowy w swoich rozważaniach podniósł, że ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw uchylono przepisy wprowadzające awans poziomy sędziów, a to: art. 55 § 2a, art. 63a, art. 64a, art. 65a i 65b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ale ustawodawca w art. 4 pkt 1 tej ustawy postanowił, że sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stają się, odpowiednio, sędziami sądów rejonowych i sędziami sądów okręgowych, które stanowią ich miejsce służbowe, zachowując prawo do wynagrodzenia nabyte na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 136, poz. 959). W ocenie Sądu Rejonowego sformułowanie „zachowanie prawa do wynagrodzenia” należy rozumieć jako zachowanie prawa do reguł wynagrodzenia określonych w ustawie - Prawo o ustroju sądów powszechnych, a więc do stawek wynagrodzenia zasadniczego przynależnych dla stanowisk odpowiednio sędziego sądu okręgowego lub sędziego sądu apelacyjnego. Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym.

Konkludując Sąd Rejonowy uznał, że powód od dnia 29 stycznia 2009 r. nabył prawo do wynagrodzenia sędziego sądu okręgowego, a ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła jedynie zmianę stawek wynagrodzenia zasadniczego sędziów, odnosząc je obecnie do kryterium stażu pracy ogólnego i na danym stanowisku. W tym stanie rzeczy zgodnie z tabelą określającą staż pracy na zajmowanym stanowisku oraz ogólny staż pracy niezbędny do uzyskania poszczególnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, stanowiącą załącznik nr 3 do wskazanej powyżej ustawy z dnia 20 marca 2009 r., powodowi przysługiwało - jako sędziemu Sądowi Rejonowego w O. - z dniem 1 stycznia 2009 r. prawo do czwartej stawki wynagrodzenia zasadniczego, a uzyskując awans poziomy stosownie do treści art. 10 ust. 2 tej

ustawy w związku z art. 91a § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, począwszy od dnia 29 stycznia 2009 r. powód nabył prawo do piątej stawki wynagrodzenia zasadniczego określonej mnożnikiem 2,50 przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał 2008 r.

Wyrok Sądu Rejonowego w Kwidzynie zaskarżył apelacją pozwany Sąd Rejonowy w O., zaskarżając wyrok w punkcie I w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, poprzez przyjęcie, że przepis ten uprawnia powoda do zachowania prawa do reguł wynagradzania określonych na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, a więc do stawek przynależnych sędziom sądu okręgowego oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, poprzez przyjęcie, że w związku z uzyskaniem awansu poziomego powodowi przysługuje prawo do wynagrodzenia według piątej stawki awansowej określonej w załączniku nr 3 do tej ustawy. Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu wywodów apelacji pozwany odwołując się do wykładni autentycznej i celowościowej wskazał, że z treści art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw nie wynika, aby sędzia, który utracił status sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym zachował prawo do stawek wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego. W ocenie pozwanego prawo do stawek wynagrodzenia sędziego sądu okręgowego mają jedynie sędziowie, którzy obejmują w wyniku awansu poziomego stanowisko w sądzie okręgowym. Ponadto prawodawca ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw ustalił wspólne stawki wynagrodzenia (czwartą i piątą) dla sędziów sądów rejonowych i okręgowych oraz (siódmą i ósmą) dla sędziów sądów okręgowych i apelacyjnych.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku, rozpoznając apelację pozwanego, powziął poważną wątpliwość w związku z literalną wykładnią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw wyrażoną w treści przedstawionego

Sądowi Najwyższemu - na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. - pytania prawnego, sprowadzając się do tego czy art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw ma zastosowanie tylko do tych sędziów, którzy zostali powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym do dnia wejścia w życie tej ustawy, czy też przepis ten należy również stosować do sędziów, których wnioski zostały rozpoznane zgodnie z art. 4 pkt 3 tej ustawy, ale powołanie ich na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym nastąpiło już po wejściu w życie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, a w przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej czy sformułowanie użyte w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, iż sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym zachowują prawo do wynagrodzenia nabyte na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw oznacza, że do tej grupy sędziów stosuje się zasady wynagradzania dotyczące sędziów sądów okręgowych wprowadzane ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w zakresie przyznanych stawek wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 91a § 1-6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Jak wynika z uzasadnienia postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, Sąd Okręgowy powziął w istocie wątpliwości czy brak odesłania w zakresie wynagrodzenia dla tej grupy sędziów, w której znalazł się powód, stosownie do treści art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw sugerowałby, że od stycznia 2009 r. powód powinien otrzymywać wynagrodzenie według czwartej stawki awansowej, albowiem do dnia 22 stycznia 2009 r. nie nabył prawa do wynagrodzenia na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Sąd Okręgowy wskazał, że możliwa jest również wykładnia odmienna między innymi wynikająca z systematyki przepisu art. 4 pkt 3 tej ustawy, zgodnie z którą przepis ten odwołuje się wyłącznie do trybu rozpoznania wniosków awansowych złożonych do dnia 22 stycznia 2009 r. Tak rozumiejąc omawiany przepis należałoby przyjąć, że w przypadku powoda znalazłoby zastosowanie uregulowane zawarte w

art. 91a § 1-6 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadzone przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw i w konsekwencji powód miałby prawo do wynagrodzenia według piątej stawki awansowej, ponieważ jego stanowisko miałoby być równorzędne pod względem wynagrodzenia ze stanowiskiem sędziego sądu okręgowego.

Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach uwypuklił, że kwestia ta nie jest jednoznaczna, ponieważ ustawodawca w art. 91a ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 marca 2009 r. odwołał się do sędziów, którzy obejmują stanowisko w danym sądzie i taki przepis sugerowałby, że nie ma ona zastosowania do tych sędziów, którzy otrzymali stanowiska z awansów poziomych. Ponadto wątpliwości budzi przepis zawarty w art. 4 pkt 1 ustawy nowelizującej z dnia 19 grudnia 2008 r. w części dotyczącej „zachowania prawa do wynagrodzenia nabytego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw”, ponieważ z takiego sformułowania należy wywnioskować, że chodzi o wynagrodzenie określone kwotowo, a nie o prawo do „zaszeregowania” lub „prawo do stawki awansowej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedstawione zagadnienie prawne w pierwszej kolejności wymaga nawiązania do regulacji prawnych, na podstawie których ustawą z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw z dniem 1 lipca 2008 r. wprowadzony został awans poziomy sędziów. Ustawodawca na mocy art. 1 pkt 18 tej ustawy dodał art. 55 § 2a stanowiący, że sędziowie sądów powszechnych mogą być powoływani także na stanowiska: sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym oraz sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym. Stosownie do treści art. 1 pkt 24 powyższej ustawy dodano art. 63a, który stanowił, iż na stanowisko sędziego w sądzie okręgowym może zostać powołany sędzia sądu rejonowego, który pełnił służbę na zajmowanym stanowisku co najmniej 15 lat i po osiągnięciu drugiej stawki awansowej wynagrodzenia zasadniczego nie był ukarany karą dyscyplinarną, ani nie otrzymał wytknięcia uchybienia, o którym mowa w art. 40, ani nie miał zwróconej uwagi w trybie określonym w art. 37 § 4 oraz doda-

no art. 64a, który stanowił, że na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym mógł być powołany sędzia sądu okręgowego, który pełnił służbę na zajmowanym stanowisku co najmniej 15 lat i po osiągnięciu drugiej stawki awansowej wynagrodzenia zasadniczego nie był ukarany karą dyscyplinarną, ani nie otrzymał wytknięcia uchybienia, o którym mowa w art. 40, ani nie miał zwróconej uwagi w trybie określonym w art. 37 § 4. Na mocy powyższej ustawy dodano też art. 65b, który w § 4 wprowadził zasadę, że stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym jest równorzędne pod względem wynagrodzenia ze stanowiskiem sędziego sądu okręgowego, a stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym ze stanowiskiem sędziego sądu apelacyjnego i stosowało się do wynagrodzeń tych sędziów przepisy art. 91 § 1a, 3 i 4 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Na podstawie cytowanych powyżej przepisów sędzia awansowany poziomo uzyskiwał z chwilą objęcia stanowiska prawo do wynagrodzenia wedle stawki podstawowej sędziego odpowiednio sądu okręgowego i apelacyjnego oraz po odpowiednim stażu na stanowisku wynikającym z awansu miał prawo do pierwszej i drugiej stawki awansowej.

W tym czasie wynagrodzenie sędziów ustalane było na podstawie przepisów art. 91 § 1a, 3 i 4 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Oznaczało to, że awansowany poziomo sędzia uzyskiwał prawo do wynagrodzenia wedle stawki podstawowej sędziego odpowiednio sądu okręgowego i apelacyjnego oraz po odpowiednim stażu na stanowisku wynikającym z awansu miał prawo do pierwszej i drugiej stawki awansowej. W przypadku powołania na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym stawkę podstawową należało ustalić przy zastosowaniu mnożnika kwoty bazowej 3,9 (wielokrotność kwoty bazowej) na podstawie § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów powszechnych, asesorów i aplikantów sądowych oraz stawek dodatku funkcyjnego sędziów (Dz.U. Nr 83, poz. 761 ze zm.). Wprowadzenie „awansu poziomego” miało na celu przede wszystkim motywację natury finansowej, albowiem sędzia sądu okręgowego w sądzie rejonowym oraz sędzia sądu okręgowego w sądzie apelacyjnym uzyskiwał odpowiednio wyższe wynagrodzenie i możliwość jego zwiększenia poprzez osiągnięcie wyższych stawek awansowych, które przewidziane były dla sędziego sądu okręgowego i sędziego sądu apelacyjnego. Dlatego też po odebraniu nominacji na stanowisko sę-

dziego sądu okręgowego w Sądzie Rejonowym w O. wynagrodzenie zasadnicze powoda zostało ustalone w stawce podstawowej sędziego sądu okręgowego w kwocie 6.032,30 zł.

Instytucja awansu poziomego sędziów została zniesiona z dniem 22 stycznia 2009 r. ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, albowiem uchylone zostały art. 55 § 2a, art. 63a, art. 64a, art. 65a i 65b ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ponadto na podstawie art. 4 pkt 1 ustawy zmieniającej, ustawodawca zdecydował, że z dniem wejścia w życie tej ustawy, sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stali się, odpowiednio, sędziami sądów rejonowych i sędziami sądów okręgowych, które stanowią ich miejsce służbowe, zachowując prawo do wynagrodzenia nabyte na podstawie ustawy zmieniającej z 2007 r. Przepis intertemporalny ustawy zawarty w art. 4 pkt 3 stanowił zaś, że wnioski złożone w trybie art. 65a przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają rozpoznaniu na podstawie przepisów dotychczasowych. Na mocy tego przepisu sędziowie, którzy złożyli wnioski o awans poziomy przed zniesieniem tej instytucji, zachowali prawo do uzyskania awansu poziomego według takich samych zasad co sędziowie, którzy zostali powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym oraz sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym przed dniem 22 stycznia 2009 r. Nie sposób bowiem uznać, że ta kategoria sędziów otrzymała jedynie prawo do awansu w zakresie wyłącznie stanowiska - bez przypisanego mu wynagrodzenia. Oznaczałoby to, że nie ma do nich zastosowania przepis art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych i zmianie niektórych innych ustaw, a więc także i ten jego zakres, który znosi stanowiska awansu poziomego. Prowadziłoby to do trudnego do zaakceptowania wniosku, że sędziowie awansowani do dnia 21 stycznia 2009 r. nie zachowują stanowiska awansowego, zachowują natomiast prawo do wynagrodzenia wynikające z awansu, natomiast sędziowie awansowani po tej dacie pozostają przy tytule wynikającym z awansu, ale nie mają prawa do wynikającego z niego wynagrodzenia.

W kontekście poczynionych powyżej wywodów należy stwierdzić, że przepis art. 4 pkt 3, który nakazuje rozpoznanie wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie ustawy wedle przepisów dotychczasowych, konstruuje w rzeczywistości regulację prawną, z której wynika, że wnioski te należy traktować w taki sposób, jakby

złożone zostały przed dniem 22 stycznia 2009 r., z zastosowaniem przepisów, które weszły w życie z tym dniem, a mianowicie art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych i niektórych innych ustaw. Oznacza to powołanie na stanowisko wynikające z awansu poziomego, następnie zaś powrót na stanowisko - odpowiednio - sędziego sądu rejonowego i sędziego sądu okręgowego, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia nabytego na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Sędziowie awansowani od dnia 22 stycznia 2009 r. traktowani są więc jak sędziowie, którzy uzyskali awans w czasie obowiązywania przepisów ustawy w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Podkreślenia wymaga, iż celem ustawodawcy, co wynika jednoznacznie z uzasadnienia do projektu ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r., było zniesienie awansów poziomych i nieracjonalne byłoby w tym stanie rzeczy przyjmować, że sędziowie powołani na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stawali się odpowiednio sędziami sądów rejonowych i okręgowych, które stanowią ich miejsce służbowe tylko i wyłącznie, kiedy awans na to stanowisko miał miejsce do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 19 grudnia 2008 r. W nowej sytuacji prawnej doszłoby do nieuzasadnionego zróżnicowania statusu sędziów według kryterium daty powołania na wyższe stanowisko, a takie kryterium pozostaje oczywiście nieuprawnione. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wyjaśniał, że wyrażona w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasada równości nakazuje, aby wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą w równym stopniu były traktowane równo, tzn. bez zróżnicowań zarówno faworyzujących jak i dyskryminujących (por. orzeczenie z dnia 9 marca 1988 r., U 7/87, OTK 1988 nr 1, poz. 1; z dnia 28 listopada 1995 r., K 17/95, OTK 1995 nr 3, poz. 18, z dnia 3 września 1996 r., K 10/96, OTK 1996 nr 4, poz. 33).

Kierując się rozważaniami dokonanyymi powyżej, w tym mając na względzie wykładnię systemową i celowościową, należy przyjąć, że przepis art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw ma odpowiednie zastosowanie do sędziów, których wnioski zostały rozpoznane zgodnie z art. 4 pkt 3 tej ustawy.

Problematyka pytania prawnego Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku związana jest również z kolejną zmianą legislacyjną, która została wprowadzona od dnia 22 kwietnia 2009 r. ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Na jej podstawie uległy całościowej zmianie zasady wynagradzania sędziów. Przepis art. 91 § 1 otrzymał brzmienie: „wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie różnicuje staż pracy lub pełnione funkcje”, a po art. 91 dodano art. 91a w brzmieniu: „§ 1. Sędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie rejonowym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce pierwszej. Sędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie okręgowym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce czwartej, a jeżeli na niższym stanowisku otrzymywał już wynagrodzenie w stawce czwartej albo piątej - przysługuje mu wynagrodzenie zasadnicze w stawce, odpowiednio, piątej albo szóstej. Sędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie apelacyjnym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce siódmej, a jeżeli na niższym stanowisku otrzymywał już wynagrodzenie w stawce siódmej albo ósmej - przysługuje mu wynagrodzenie zasadnicze w stawce, odpowiednio, ósmej albo dziewiątej”. Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw z dniem 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenia zasadnicze sędziów sądów rejonowych określa się w stawkach od pierwszej do czwartej, wynagrodzenia zasadnicze sędziów sądów okręgowych - w stawkach od czwartej do siódmej, a wynagrodzenia zasadnicze sędziów sądów apelacyjnych - w stawkach od siódmej do dziesiątej, według zasad określonych w ust. 2-4. Wedle art. 10 ust. 2 stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego ustala się uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze - staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy); uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie może jednak stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego - w stawce dziewiątej i dziesiątej. Staż pracy na zajmowanym stanowisku oraz ogólny staż pracy, niezbędny do uzyskania poszczególnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, określa tabela, stanowiąca załącznik nr 3 do niniejszej ustawy.

W wyniku omówionej zmiany legislacyjnej zachowana została przez prawodawcę zasada awansu finansowego uzależniona od stażu pracy na danym stanowi-

sku, a nowością jest możliwość awansu w zależności od stażu pracy na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich (ogólny staż pracy). Obowiązujące przed 22 kwietnia 2009 r. stawki wynagrodzenia podstawowa i awansowe: pierwsza, druga i trzecia uzależnione były od stażu pracy na danym (zajmowanym) stanowisku sędziowskim. Powyższa nowelizacja w oparciu o art. 8 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw zobowiązywała do zaktualizowania wynagrodzeń wszystkich sędziów od dnia 1 stycznia 2009 r., według zasad wynikających z art. 10 tej ustawy, a więc zgodnie z jej załącznikiem nr 3, który przewiduje wspólną stawkę wynagrodzenia - czwartą - dla sędziego sądu rejonowego (najwyższą) i sędziego sądu okręgowego (najniższą), a także wspólną stawkę wynagrodzenia - siódmą - dla sędziego sądu okręgowego (najwyższą) i sędziego sądu apelacyjnego (najniższą). Sędziom, którzy uzyskali awans poziomy, a następnie na powrót stali się sędziami sądów rejonowych przysługiwała zatem właściwa ze względu na staż pracy (ogólny lub na danym stanowisku) stawka wynagrodzenia zasadniczego odpowiednio sędziego sądu rejonowego i sądu okręgowego. Tego bowiem wymagało zachowanie prawa do wynagrodzenia nabytego przez sędziów z awansów poziomych na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw. Równorzędność wynagrodzenia należy więc odnosić do najniższej stawki wynagrodzenia odpowiednio sędziego sądu okręgowego i sędziego sądu apelacyjnego, która zastąpiła dotychczasową stawkę podstawową. Ci sędziowie, którzy wedle swojego stażu pracy na stanowisku sędziego sądu rejonowego i sądu okręgowego uzyskali stawkę czwartą i siódmą pozostają więc przy wynagrodzeniu ustalonym na podstawie tych stawek, ponieważ ich wynagrodzenie w tej stawce jest równorzędne z wynagrodzeniem w sądzie wyższym i nieuprawnione jest stanowisko z którego wynika, że awans poziomy automatycznie daje sędziemu prawo uzyskania wyższej stawki wynagrodzenia zasadniczego.

W tym kontekście nie powinno być wątpliwości, że przyznanie sędziemu, który uzyskał tytuł sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym stawki czwartej i uprzedniemu sędziemu sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym stawki siódmej, określonej w art. 91a § 1-6 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, gwarantowało zachowanie ich uprawnień do równorzędności wynagrodzenia z wynagrodzeniem wynikają-

cym z awansu poziomego i nie naruszało „zachowania prawa do wynagrodzenia nabytego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r., co wynika z treści art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw”.

Przepis art. 4 pkt 1 odpowiednio stosowany do sędziów, których wnioski zostały rozpoznane zgodnie z art. 4 pkt 3 tej ustawy, z racji zniesienia awansu poziomego, nie gwarantuje sędziom wyższego wynagrodzenia niż to, które otrzymują sędziowie w tym samym sądzie. Inaczej rzecz ujmując, sędzia awansowany poziomo na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i następnie powracający na stanowisko sędziego sądu rejonowego uzyskał prawo do wynagrodzenia nie niższego niż sędzia sądu okręgowego w najniższej stawce. Wypada w tym miejscu zauważyć, że w przypadku prokuratorów, którzy uzyskali stanowiska z awansów poziomych ustawodawca wprost w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych postanowił, iż z dniem 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenie prokuratorów powołanych przed tym dniem na stanowisko prokuratora prokuratury okręgowej w prokuraturze rejonowej określa się w stawce czwartej, a prokuratorów powołanych na stanowisko prokuratury apelacyjnej w prokuraturze okręgowej - w stawce siódmej.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do postanowienia z dnia 15 grudnia 2009 r., K 30/08 (OTK-A 2009 nr 11, poz. 175) stwierdził, że na podstawie przepisu art. 4 pkt 1 ustawy zmieniającej sędziowie i prokuratorzy awansowani w trybie awansu poziomego zachowali prawo do wynagrodzenia, nabyte na podstawie ustawy zmieniającej z czerwca 2007 r. Regulacja ta stanowiła, że do wynagrodzeń sędziów stosuje się art. 91 § 1a, 3 i 4 u.s.p. Przepisy te zostały jednak uchylone na mocy art. 1 pkt 2 lit. b i e ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw i tym samym w związku z wprowadzeniem nowego systemu wynagradzania sędziów, prawo to stało się bezprzedmiotowe. Aktem tym jednocześnie ustawodawca zmienił system wynagradzania sędziów. System ten objął również sędziów, którzy zostali awansowani w trybie awansu poziomego, co wynika z treści art. 8 ustawy nowelizującej. Z podległości tym przepisom ustawodawca w żaden sposób nie wyłączył sędziów awansowanych w trybie „awansu poziomego”, podkreślając, że na skutek działania ustawodawcy wszyscy sędziowie zostali objęci nowym systemem wynagradzania.

Powyższe okoliczności wskazują, że do grupy sędziów awansowanych poziomo, o których mowa w art. 4 pkt 3 ustawy nowelizującej, stosuje się zasady wynagradzania wprowadzone ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, albowiem ustawodawca nie wyłączył tej grupy sędziów z nowych zasad wynagradzania. Sędziowie ci, aby zachować przyznane im prawo do wynagrodzenia nabytego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. mają zagwarantowaną wspólną czwartą i siódmą stawkę wynagrodzenia (sędzia sądu rejonowego i sędzia sądu okręgowego stawkę czwartą). Ustawodawca w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. nie odwoływał się do konkretnej kwoty wynagrodzenia, ale do wynagrodzenia sędziego sądu okręgowego i odpowiednio sędziego sądu apelacyjnego, które ustalane było na podstawie art. 91 § 1 a, 3 i 4 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w stawce podstawowej. Przepisy te zostały uchylone ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, a nowe zasady wynagradzania sędziów zostały ustalone w taki sposób, aby sędziom sądu rejonowego i sądu okręgowego posiadającym duży ogólny staż pracy umożliwić osiągnięcie stawek wynagrodzeń odpowiednio sędziego sądu okręgowego i apelacyjnego (dwie wspólne stawki wynagrodzeń).

Mając na względzie przedstawioną wyżej argumentację Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, które zostało ujęte w sentencji uchwały.

=====